

NOI DESCOPERIRI DE MONEDE BIZANTINE ÎN DOBROGEA (SEC. IX-XIII)*

Gabriel CUSTUREA**
Lucian ADAMESCU**

Keywords: Byzantine coins, Byzantine Empire, Byzantine Dobrudja, Paradunavon

Cuvinte-cheie: monede bizantine, Imperiul Bizantin, Dobrogea bizantină, Paradunavon

Abstract: The authors publish 232 Byzantine coins dating from 9th-13th centuries, discovered in 19 localities from Dobrudja.

The pieces are from the collections of MINAC and private collections. Therefore, new items appear in the numismatic repertoire of Byzantine Dobrudja (Baia, Bărăganu Dunavăț, Lanurile).

We notice the lots from Bărăganu and Cobadin, which support the existence of important settlements in the central area of Dobrudja. Pieces, variants of numismatic catalogues are also presented by the authors (no. 37, 42, 45, 61). Rare coins for the monetary circulation of the area are also highlighted.

Finally, the authors examine in detail the discoveries from Troesmis-Ighița in light of the numerous lot published now and shade some assumptions recently exposed by researcher G. Mănuțu-Adameșteanu.

It appears that the situation of monetary circulation here is similar to that of the other settlements on the banks of the Danube – Păcuiul lui Soare, Dinogetia, Isaccea, Nufărul – thus sketching a pattern for the currency in Dobrudja.

Rezumat: Autorii publică 232 de monede bizantine datând din secolele IX-XIII, descoperite în 19 localități din Dobrogea.

Pieselete fac parte din colecțiile MINAC și din colecții private. Așadar, apar noi localități, în repertoriul numismatic al Dobrogei bizantine (Baia, Bărăganu Dunavăț, Lanurile).

* Sub forma unor comunicări, cu mai puține piese și comentarii mai concise, unele probleme din actualul studiu au fost prezentate de către primul dintre autori la Sesiunea Pontica Constanța în 2010 și la Primul Congres Internațional de Numismatică la Brașov în 2012.

** Gabriel Custurea: Muzeul de istorie Națională și Arheologie Constanța, custurea@gmail.com

** Lucian Adamescu: lucian.adamescu@yahoo.com.

Remarcăm loturile de la Bărăganu și Cobadin ce susțin existența unor așezări importante în zona centrală a Dobrogei. Piese, variante la cataloagele numismatice, sunt și ele prezentate de către autori (nr. 37, 42, 45, 61). Sunt evidențiate, de asemenea, monedele rare pentru circulația monetară a zonei.

În concluzie, autorii analizează în detaliu descoperirile de la Troesmis-Iglița în lumina numerosului lot publicat acum și nuantă anumite ipoteze recent expuse de către cercetătorul Gh. Mănuțu-Adameșteanu.

Se constată că situația circulației monetare de aici este similară cu aceea din celelalte așezări de pe malul Dunării – Păciul lui Soare, Dinogetia, Isaccea, Nufărul – creionând astfel un model de circulație monetară dobrogeană.

Din colecțiile muzeului constantean și colecții private am reușit să selectăm în vederea publicării un număr de 232 monede bizantine, descoperite în 19 localități dobrogene. Ele se eșalonăză între domnia lui Theophil (829-842) și a doua jumătate a secolului al XIII-lea prin emisiunea lui Mihail VIII de la Thessalonic. În marea lor majoritate, monedele se datează în secolul al XI-lea.

De la Adamclisi provin două piese (clasele A3 și C), care se adaugă unor emisiuni mai târzii de la Constantin IX și Roman IV. De altfel, în zonă este menționată în perieghezele colectivului șantierului o așezare din secolul al XI-lea.¹

Următorul punct pe harta descoperirilor este Baia, cu o monedă semnată din vremea lui Constantin X. Localitatea apare pentru prima dată în repertoriul numismatic al acestei perioade, adăugându-se celorlalte aproape 60 de locuri cu descoperiri unice. De la Basarabi provine, de asemenea, o monedă semnată de la Constantin X, care se alătură unei piese de aur găsite în urmă cu mai multe decenii, emisiune de la Constantin VII și Roman II.²

Un nou punct pe harta descoperirilor este Bărăganu, de unde provine un lot consistent de 15 monede, eșalonate de la Nicefor II la Constantin IX. Monedele emise de Nicefor II constituie o raritate pentru teritoriul dobrogean, după cum reiese din repertoarele și cataloagele publicate în ultimele trei decenii.³

De la Canlia provine o monedă clasa A3, var. 40, care completează descoperirile mai vechi.⁴

Din zona Cobadin provine un lot de 9 piese, emisiuni de la Leon VI (1), Nicefor II (1) și Vasile II – Constantin VIII (7), piese care se adaugă unei *nomisma histamenon* de la Constantin IX și altor doi folișii de la Leon VI. Până la urmă se dovedește că în zonă a existat o așezare importantă cu o locuire de la sfârșitul secolului al X-lea – prima jumătate a secolului al XI-lea.⁵

¹ CUSTUREA 2007, 631, nr. 1; VERTAN, CUSTUREA 1992, 384, nr. 1395; PANAITESCU 1983, 157-160; CCA 1998, 2, VII.

² POENARU BORDEA, OCHEȘEANU, POPEEA 2004, 131, nr. 1010.

³ De aici provin și două cruciulițe publicate de curând. CUSTUREA, PARASCHIV-TALMAȚCHI 2011, 138-139, nr. 14, 20; CUSTUREA 2000, 131-158; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2001, 211-311; POENARU BORDEA, OCHEȘEANU, POPEEA 2004, 133-147.

⁴ MĂNUCU ADAMEȘTEANU 2001, 241, nr. 1; 246, nr. 13, 14; 248, nr. 22, 23; 249, nr. 56, 57; 250, nr. 29; 251, nr. 30, 31, 34; 252, nr. 35.

⁵ CUSTUREA 2000, 31, nr. 25; de aici sunt publicate două cruci simple cf. CUSTUREA, PARASCHIV-TALMAȚCHI 2011, 138, nr. 13; 139, nr. 23.

Prin follisul emis de Constantin VII și Zoe, care se alătură altor trei piese inventariate până acum și cu un follis de la Roman I publicat de curând, toate descoperite în zona Constanței, se întărește ipoteza că așezarea (așezările) de aici ar fi funcționat încă de la jumătatea secolului al X-lea.⁶

Follisul de clasa C descoperit la Dunavăt îmbogățește repertoriul numismatic cu încă o localitate, chiar dacă este o descoperire singulară.

De la Dunăreni provin două piese: un *miliaresion* de la Ioan Tzimiskes și un *follis* clasa C. Miliaresionul completează seria puținelor astfel de descoperiri și ține mai mult de factorul militar decât de cel economic. Dacă cele două piese au fost găsite în același punct cu descoperirile mai vechi, ar putea fi vorba despre o așezare ce a funcționat circa jumătate de secol (Ioan Tzimiskes – Mihail IV). Lipsa contextului arheologic ne plasează însă în zona supozitilor. De la punctul „Ciumata” cunoaștem cinci piese clasa A3 (2) și clasa B (3).⁷

Cele patru monede descoperite la Hârșova vin să îmbogățească inventarul numismatic din zonă. Trebuie însă să consemnăm o variantă a desenului Evangheliei la o piesă din clasa A3, var. 24 (nr. 37).⁸

Histria, cu cele două monede descoperite, ne face să presupunem existența uneia sau mai multor așezări în zonă, în prima jumătate a secolului al XI-lea.⁹

De la Iglița, Cetatea de Est, provine un lot foarte important de piese din secolul al XI-lea, iar cele mai târzii provin din Cetatea de Vest. Remarcăm aici prezența unor variante la cele 51 cunoscute până acum din clasele A2-3. Este cazul piesei nr. 42 la care punctele din crucea aversului nu își găsesc corespondență cu ornamentalul reversului. Piesa nr. 45 poate fi încadrată, probabil, la var. 16 dacă am considera ornamentalul reversului ușor deformat. Din păcate, în ambele cazuri, ornamentalul de pe coperta Evangheliei este ilizibil. De asemenea, piesa nr. 61 are puncte în ornamentalul reversului. Vom reveni cu discuția asupra descoperirilor de aici.¹⁰

De la Isaccea provine un lot de piese, îndeosebi din secolele XII-XIII, eșalonate între Alexius I și jumătatea secolului al XIII-lea. Sunt de remarcat două monede rare de 1/2 *tetarteron*, una emisă de Ioan II, cealaltă de Manuel I.¹¹

Follisul clasa A3, var. 24, descoperit la Lanurile pune și această localitate pe harta descoperirilor.¹²

⁶ CUSTUREA 2000, 136, nr. 26; CUSTUREA 2007, 632, nr. 11.

⁷ CUSTUREA 2007, 632, nr. 12-16.

⁸ CUSTUREA 2000, 140, nr. 49; CUSTUREA, VERTAN, TALMAȚCHI 1999, 353, nr. 2038.

⁹ CUSTUREA 2000, 140, nr. 47.

¹⁰ MĂNUCU ADAMEȘTEANU 2011, 206-265, cu bibliografia la zi.

¹¹ CUSTUREA 2000, 141-142, nr. 51, cu bibliografia momentului; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2001, 282-296; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU, PETAC 2003, 418-421; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2000-2001, 662-668; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2009, 628-644; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU, POHL 2006, 451-452; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2012, 198-205; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2011, 516-519, nr. 1-32.

¹² De aici provin diverse obiecte mărunte din metal, inedite; pentru monede din secolul al VI-lea vezi CUSTUREA 2012, 624-625, nr. 67-81.

Din aşezarea civilă de la Murighiol provin două piese, una clasa A3, var. 24, cealaltă clasa B.¹³

Piesa descoperită la Nufărul se adaugă sutelor de astfel de descoperiri făcute în aşezare.¹⁴

De la Poiana provine un *follis* clasa A3, care împreună cu un altul descoperit anterior din clasa B, sprijină ideea existenței în zonă a unei aşezări din secolul al XI-lea.¹⁵

De la Valul lui Traian, punctul SMA, provine un *follis* clasa B, care se alătură unui *miliaresion* de la Ioan Tzimiskes și unui *follis* clasa D. În zonă există mai multe aşezări din care s-au recuperat diferite materiale arheologice (cruci relicvar și o limbă de cureau) și două tezaure monetare de aur. Toate acestea ne îndeamnă să presupunem existența unui centru de putere în zonă la sfârșitul secolului al X-lea – începutul secolului al XI-lea.¹⁶

Fără loc de descoperire, dar provenind sigur din Dobrogea, sunt mai multe monede, dintre care remarcăm un solidus fals, placat cu aur de la Theophil, și un *follis* emis în timpul lui Leon VI. Falsuri de genul celui prezentat sunt mai des întâlnite în nord-estul Bulgariei.¹⁷ Lor li se adaugă doi folliși emiși în prima parte a domniei lui Constantin al VII-lea, când domnea sub tutela mamei sale Zoe. Un *follis* semnat de la Nicefor III – piesă rară pentru Dobrogea¹⁸ - completează lotul nostru. Ultima monedă prezentată este o emisiune a lui Mihail VIII la Thessalonic, piesă rară în circulația monetară dobrogeană din a doua jumătate a secolului al XIII-lea.

Prezența follișilor de la Leon VI demonstrează revirimentul penetrației monetare bizantine la începutul secolului al X-lea, penetrație ce se transformă în secolul următor într-o circulație monetară reală, astfel încât, timp de circa cinci decenii, pe teritoriul Dobrogei există o economie monetizată.

Din locurile de descoperire ale mijloarelor monetare din secolele X-XI rezultă un număr de 146 de puncte, dintre care, însă, 57 cu o singură descoperire (39%).

Conform descoperirilor monetare observăm că un grup de aşezări – Balci, Capidava, Cobadin, Constanța, Hârșova, Isaccea, Kaliakra, Kavarna, Mangalia, Oltina-Capu Dealului, Siliстра și Skala – au o dezvoltare care începe undeva în secolul al X-lea și continuă parțial sau în totalitate în secolul următor.¹⁹

Dezvoltarea economiei monetare se face de-a lungul Dunării și pe țărmul Mării Negre, căi accesibile și valabile pentru circulația mărfurilor și, de aici, și monedelor. Sunt centrele prin care moneda bizantină pătrunde în provincie alimentând și dinamizând economia locală. Prezența monedelor din metal prețios

¹³ MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 1993, 268; ISVORANU, VÎLCU 2010, 414, nr. 41 (cls. H).

¹⁴ CUSTUREA 2000, 146-147 cu bibliografia: MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2001, 297-307; CUSTUREA 2003, 427-429, MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2000-2001, 668-672.

¹⁵ VERTAN, CUSTUREA 1992, 394, nr. 1556.

¹⁶ PARASCHIV-TALMAȚCHI, CUSTUREA 2012; 348, nr. 16; MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 1992, 349-350; CUSTUREA 1999, 303-304; CUSTUREA, PARASCHIV-TALMAȚCHI 2011, 136, nr. 1.

¹⁷ IORDANOV 1979, 12-13; OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU 2002, 197.

¹⁸ CUSTUREA 2000, 131-160.

¹⁹ *Ibidem*.

(nr. 33 și nr. 225) poate fi legată de stipendii acordate unor potenți locali, plăti de soldi și, doar cu o mică probabilitate, de vreo tranzacție importantă în zonă.

Dacă analizăm tezaurele descoperite până în prezent, vom observa că în perioadele agitate politic și militar crește densitatea celor din metal prețios.²⁰

După aceste considerații generale credem că este cazul să facem completările necesare la descoperirile de la Iglia-Troesmis, cu atât mai mult cu cât, recent, situația monetară de aici a fost analizată pe larg.²¹ Așa cum presupune autorul, cetatea nu pare să fi fost reconstruită de Ioan I Tzimiskes, ci, foarte probabil, după anul 1001.²²

Loulul prezentat de noi (138 piese) îmbogățește substanțial grupul statistic și, astfel, se pot face aprecieri mai sigure. Ca și cu alte ocazii subliniem că analiza are un caracter teoretic, în practică penetrația monedelor făcându-se cu o anumită inerție, fapt demonstrat și de tezaurele monetare din epocă.²³

Etapă	Ani domnie	Nr. piese	Monedă/an domnie	Variația volumului de monedă % Indice cu baza	
				în lanț	fixă
I	976-1028	29	0,56	100	100
II	1028-1034	27	4,50	804	804
III	1034-1042	47	5,88	131	1050
IV	1042-1059*	20	1,11	19	198
V	1059-1067	16	2,00	180	357
VI	1067-1071	15	3,75	188	670
VII	1071-1078	9	1,29	34	230
VIII	1078-1081	4	1,00	78	179
IX	1081-1092	5	0,45	45	80

Analizând cifrele din tabel observăm că în perioada domniei lui Roman III, cel care emite folișii clasei B²⁴, avem o creștere accentuată a volumului de monedă (de opt ori), în acord cu situația din alte centre dobrogene importante: Păcuiul lui Soare, Capidava, Dinogetia, Isaccea și Nufărul.²⁵

Față de situația prezentată în lucrarea recent publicată de Gh. Mănuțu-Adameșteanu²⁶, volumul masei monetare în vremea lui Mihail IV, căruia i se

²⁰ Pentru sfârșitul secolului al X-lea vezi tezaurele de la Durankulak, Brestnița, Greci, Isaccea, Obrocișce, Oltina, Onogur, Tvrădița, Valea Nucarilor, pe cele două de la Valu lui Traian și pe cele din secolul următor: Dinogetia (trei), Ghiurgengic, Ișirkovo, Kalipetrovo, Sredișce, ultimele legate de invaziile pecenege; CUSTUREA, TALMATCHI 2011, *passim*.

²¹ MĂNUȚU ADAMEȘTEANU 2010, 206-265.

²² MĂNUȚU ADAMEȘTEANU 2010, 293.

²³ CUSTUREA 2000, 161-166.

* Domniei lui Isaac I nu i s-a atribuit nicio emisiune din bronz, ceea ce presupune că au circulat, eventual au fost emise în continuare, piesele din clasa D.

²⁴ Am adoptat cronologia propusă de M. Thomson și C. Morrisson.

²⁵ CUSTUREA 2000, 121, tabelul 21

²⁶ MĂNUȚU-ADAMEȘTEANU, 109, tabelul VII; remarcăm o eroare de calcul la Mihail IV – nr. monedă/an domnie 0,71 – în realitate 1,14.

atribuie monedele clasei C, la Ighița se constată o creștere de peste 30% față de domnia precedentă, din nou în acord cu sistemele dobrogene Păcuiul lui Soare, Dinogetia, Isaccea, Nufărul.²⁷

Într-adevăr, cu domnia lui Constantin IX situația se modifică radical, moneda de pe piață reprezentând abia o cincime din cantitatea de monedă din timpul domniei precedente. Situația este la fel de dramatică precum în cazul Dinogetiei²⁸ - celelalte subsisteme dobrogene având, însă, cifre cel puțin duble.²⁹

În timpul domniei lui Constantin X și Ighița se alătură, prin indicii săi, acelorași patru subsisteme economico-sociale dobrogene menționate până acum. Spre deosebire de acestea însă, în timpul lui Roman IV aici există o anomalie, anume creșterea de aproape două ori a volumului de monedă față de domnia precedentă. Această creștere se observă în cazul subsistemelor imperiale – Atena și Corint și este pusă de noi pe seama inflației.³⁰

În timpul celorlalte domnii – Mihail VII, Nicefor III, Alexius I (până la reforma monetară din 1092) – au loc scăderi puternice datorate, fără îndoială, stării de nesiguranță create de răscoala „orașelor paristriene” sau de luptele bizantino-pecenege purtate în zonă.³¹

Prin cele prezentate credem că am reușit să nuantăm mai precis situația economiei dobrogene în secolele X-XI și, mai ales, să completăm substanțial informațiile privind descoperirile monetare de la Ighița. Astfel, această aşezare, prin evoluția circulației monetare, își găsește un loc între siturile importante de pe cursul Dunării din provincia bizantină.

CATALOG

ADAMCLISI

Vasile II-Constantin VIII
 1. AE ↓ 11,01 g., 25,5 mm.
 DOC III, 2, p. 665, cls.A3 var.39
 CA

Mihail IV
 2. AE ↓ 8,58 g., 27x26 mm.
 DOC III, 2, p. 681, cls.C.
 CA

BAIA

Constantin X
 3. AE ↓ 6,64 g., 27 mm,
 surfrapare pe clasa C, Av/Rv.
 DOC, III, 2, p. 774, clasa 1.
 Inv. 79050

BASARABI

Constantin X
 4. AE ↓ 10,54 g., 29,5x27,5 mm.
 surfrapare pe cls C, Av/Rv?
 DOC III, 2, p. 774, cls.1.
 CA

²⁷ CUSTUREA 2000, 121, tabelul 21.

²⁸ CUSTUREA 2000, 109, tabelul 17.

²⁹ CUSTUREA 2000, 121, tabelul 21.

³⁰ CUSTUREA 2000, 121, tabelul 21

³¹ CUSTUREA 2000, 128-130.

BĂRĂGANU	
Nicefor II	15. AE ↓ 8,97 g., 28x23,5 mm. DOC III, 2, p. 668, clsA ₃ , var. 41 CP
5. AE ↓ 4,75 g., 21x20 mm. DOC III, 2, p. 586, cls.1. Constantinopol CP	16. AE ↓ 9,75 g., 29,5 mm. DOC III, 2, p.650-675, cls.A ₂₋₃ CP
Vasile II – Constantin VIII	Roman III
6. AE↓ 10,80 g., 25,5 mm. DOC III, 2, p. 650, clsA ₂ var. la (var). CP	17. AE ↓ 7,70 g., 30x26,5 mm. surfrapare Rv/Av. DOC III, 2, p. 676, cls. B. CP
7. AE ↓ 12,60g, 34x32,5 mm. DOC III, 2, p. 652, cls A ₂ , var. 5. CP	Mihail IV
8. AE ↓ 10,74g., 31x29 mm. DOC III, 2, p. 655,cls.A ₂ var.14 CP	18. AE ? 6,02 g., 27x26 mm, surfrapare Rv/Av., deformată DOC III, 2, p. 681, cls. C. CP
9. AE ↓ 16,30 g., 32,5 mm. DOC III, 2, p.658, cls.A ₂ , var.23(?) CP	Constantin IX
10. AE ↓ 7,84 g., 27x24 mm, dublă frapă Rv. DOC III, 2, p. 659, cls A ₃ , var.24. CP	19. AE ↓ 6,72 g., 27,5x25,5 mm, turnată. DOC III, 2, p. 685, cls. D CP
11. AE ↓ 10,97 g., 31 mm. DOC III, 2, p. 665, cls. A ₃ , var.39. CP	CANLIA
12. AE ↑ 9,99 g., 28,5x24, perforată. DOC III, 2, p. 668, cls. A ₂ var. 40b(var). CP	Vasile II-Constantin VIII
DOC III, 2, p. 665-666, cls. A ₃ , var.39(40)	20. AE DOC III, 2, p. 666, cls. A ₂ , var. 40 CP
13. AE ↓ 5,71 g., 27,5x26 mm. CP	CATALOI
14. AE ↓ 3,99 g., 25,5 x 24,5 mm. CP	21. AE ↓ 1,15 g., 23x19 mm, tăiată pentagonal Imitație latină modul mic tip A Constantinopol. Inv. 69338
	COBADIN
	Leon VI
	22. AE ↓ 6,60 g., 28x26 mm DOC III, 2, p. 518, cls.3 Constantinopol. CP

DUNAVĂȚ

Nicefor II

23. AE ↓ 8,68 g., 24,5x23,5 mm
 DOC III, 2, p.586, cls.1 Constantinopol.
 CP

Vasile II-Constantin VIII

DOC III, 2, p. 658, cls.A₂, var. 23.

24. AE ↓ 12,49 g., 27 mm
 CP

25. AE ↓ 8,20 g., 27x26 mm
 CP

DOC III, 2, p. 659, cls.A₃, var. 24

26. AE ↓ 10,40 g., 27,5 mm.
 CP

27. AE ↓ 7,80 g., 27,5x25,5 mm.
 CP

28. AE ↓ 7,15 g., 25 mm
 DOC III, 2, p. 665-666, cls.A₃
 var.39(40)
 CP

DOC III, 2, p. 670 cls. A₂, var. 42 a

29. AE ↓ 10,82 g., 28x26 mm.
 CP

30. AE ↓ 9,25 g., 29x26,5 mm.
 CP

CONSTANȚA

Constantin VII și Zoe
 31. AE ↓ 6,53 g., 26,5 mm.
 DOC III, 2, p. 559, cls.1,
 Constantinopol, 914-919
 CA

Mihail IV

32. AE ↓ 5,69 g., 31,5x26 mm,
 surfraprare Av/Rv.
 DOC III, 2, p. 681 cls.C.
 CP

DUNĂRENI

Ioan I Tzimiskes

33. AR ↑ miliaresion, 3,32 g., 22,5
 mm.
 DOC III, 2, p. 596, nr. 7a,
 Constantinopol, 969-976
 CA

Mihail IV

34. AE ↓ 12,00 g., 28x26 mm,
 DOC III, 2, p. 681, cls.C.
 CA

HISTRIA – Movilele Dese

Mihail IV

35. AE ↓ 6,30 g., 27x24,5 mm.
 DOC III, 2, p. 681, cls. C.
 CP

Constantin IX

36. AE ↓ 9,80 g., 31 mm.
 surfrapare pe cls. C, Av/Rv
 DOC III, 2, p. 685, cls. D
 CP

HÂRȘOVA

Vasile II – Constantin VIII

37. AE ↓ 8,87 g., 27 mm
 DOC III, 2, p.659, cls. A var. 24,
 Var. Evanghelie.
 CA

38. AE ↓ 8,25 g., 26 mm.

DOC III, 2, p. 668, cls. A, var. 40b.
 CA

- Roman III 49. AE ↓ 10,72 g., 28 mm.
Inv. 79103
- DOC III, 2, p.676, cls. B.
39. AE ↓ 13,45 g., 32,5x28 mm.
surfaprare Av/Rv., dublă frapă Rv.
CA 50. AE ↓ 10,05 g., 29,5x24 mm.
Inv. 79104
40. AE ↓ 9,06 g., 30x29 mm,
dublă frapă Rv.
CA 51. AE ↓ 9,98 g., 29x26 mm.
Inv. 79105
- Constantin X
41. AE ↓ 7,39 g., 25x23 mm.
DOC III, 2, p. 777, cls. 2
CA 52. AE ↓ 9,24 g., 26x24 mm.
Inv. 79107
- IGLIȚA – TROESMIS-EST
42. AE ↓ 5,44 g., 24x22,5 mm, ruptă.
Variantă.
Inv. 79106 53. AE ↓ 6,47 g., 28x25 mm.
Inv. 79108
43. AE ↓ 12,87 g., 32x30 mm.
DOC III, 2, p. 652, cls A₂, var. 5.
Inv. 70100 54. AE ↓ 15,21 g., 33x30mm.
Inv. 79109
44. AE ↓ 10,79 g., 29,5x27,5 mm.
DOC III, 2, p. 659, cls A₃, var. 7.
Inv. 70100 55. AE ↓ 16,97 g., 33x29,5 mm.
Inv. 79112
- DOC III, 2, p. 663, cls. A var. 16. 56. AE ↓ 10,33g., 25 mm.
Inv. 79113
45. AE ↓ 21,29 g., 36x34 mm.
Inv. 79111 57. AE ↓ 6,30 g., 25,5x22,5 mm.
Inv. 79114
46. AE ↓ 15,82 g., 32x31 mm.
Inv. 79110 58. AE ↓ 11,01 g., 27 mm.
Inv. 79115
- DOC III, 2, p. 659, cls. A₃ var.24. 59. AE ↓ 8,92 g., 27x24,5 mm.
dublă frapă Rv
Inv. 79116
47. AE ↓ 12,64 g., 27 mm.
Inv. 79101 60. AE ↓ 7,61 g., 26,5 mm.
Inv. 79117
48. AE ↓ 10,77 g., 29,5x28 mm.
Inv. 79102 61. DOC III, 2, p. 671, cls. A, var. 45,
Var. cu puncte pe Rv.

61. AE ↓ 11,42 g., 32x30mm,
Inv. 79118

DOC III, 2, p. 649-675, cls. A₂₋₃

62. AE ↓ 15,00 g., 35 mm.
Inv. 79119

63. AE ↙ 6,35 g., 26,5 mm.
Inv. 79120

Roman III

DOC III, 2, p. 676, cls. B.

64. AE ↓ 12,40 g., 31,5x26,5 mm,
dublă frapă Rv.
Inv. 79121

65. AE ↓ 11,94 g., 28 mm.
Inv. 79122

66. AE ↓ 11,16 g., 27x24 mm.
Inv. 79123

67. AE ↓ 11,09 g., 29,5 mm,
dublă frapă Rv.
Inv. 79124

68. AE ↓ 10,90g., 30,5x29 mm.
Inv. 79125

69. AE ↓ 10,61 g., 31 mm,
surfrapare.
Inv. 79126

70. AE ↓ 9,94 g., 28,5 mm.
Inv. 79127

71. AE ↓ 9,69 g., 27 mm.
Inv. 79128

72. AE ↓ 9,04 g., 30x26 mm.
Inv. 79129

73. AE ↓ 9,00 g., 29x27,5 mm.
surfrapătă Rv.
Inv. 79130

74. AE ↓ 8,94 g., 27x25 mm.
Inv. 79131

75. AE ↓ 8,90 g., 30,5x27 mm,
surfrapare pe cls A.
Inv. 79132

76. AE ↓ 8,75 g., 29x26 mm.
Inv. 79133

77. AE ↓ 8,73 g., 29 mm.
Inv. 79134

78. AE ↓ 8,27 g., 29,5x26 mm.
dublă frapă Rv
Inv. 79135

79. AE ↓ 8,19 g., 31x29 mm.
Inv. 79136

80. AE ↓ 8,15 g., 33x30,5 mm.
Inv. 79137

81. AE ↓ 7,15 g., 28,5x27 mm.
dublă frapă Rv.
Inv. 79138

82. AE ↓ 6,77 g., 28x25 mm.
Inv. 79139

83. AE ↓ 6,46 g., 29 mm.
Inv. 79140

84. AE ↓ 4,04 g., 28x26,5 mm.
Inv. 79141

Mihail IV

DOC, III, 2, p. 681, cls. C.

85. AE ↓ 12,22 g., 29x26 mm.
Inv. 79142
86. AE ↓ 11,65 g., 27 mm.
Inv. 79143
87. AE ↓ 11,22 g., 32,5 mm,
dublă frapă Rv.
Inv. 79144
88. AE ↓ 11,07 g., 29x28 mm,
dublă frapă Rv.
Inv. 79145
89. AE ↓ 11,00 g., 27x25,5 mm.
Inv. 79146
90. AE ↓ 10,30 g., 27,5 mm.
Inv. 79147
91. AE ↓ 10,00 g., 27 mm.
Inv. 79148
92. AE? 9,73g.,32x28mm,
surfrapare Rv/Av.
Inv. 79149
93. AE ↓ 9,66 g., 32x30 mm,
surfrapare Rv/Av.
Inv. 79150
94. AE ↓ 9,16 g., 30x27 mm.
Inv. 79151
95. AE ↓ 9,01 g., 29,5x25 mm.
dublă frapă Rv.
Inv. 79152
96. AE ↓ 8,91 g., 30x28 mm.
surfrapare Av/Rv.
Inv. 79153
97. AE ↓ 8,81 g., 27,5 mm.
Inv. 79154
98. AE ↓ 8,33 g., 31,5x27 mm.
Inv. 79155
99. AE ↓ 8,33 g., 28x26,5 mm.
Inv. 79156
100. AE ↓ 8,06 g., 32x30 mm.
surfrapare Rv/Av.
Inv. 79157
101. AE ↓ 8,04 g., 28x27 mm.
Inv. 79158
102. AE ↓ 8,02 g., 29 mm.
surfrapare Rv/Av.
Inv. 79159
103. AE ↓ 7,90 g., 27x25,5 mm.
Inv. 79160
104. AE ↓ 7,88 g., 25 mm,
surfrapare pe cls B, Rv/Av.
Inv. 79161
105. AE ↓ 7,72 g., 26x25 mm.
Inv. 79162
106. AE ↓ 7,59 g., 28x25 mm.
Inv. 79163
107. AE ↓ 7,45 g., 28,5x27 mm.
Inv. 80787
108. AE ↓ 7,38 g., 26x23,5 mm.
Inv. 80788
109. AE ? 7,25 g., 27,5x26,5 mm,
surfrapare pe cls C, Rv/Av.
Inv. 80789
110. AE ↓ 7,14 g., 30,5x27 mm.
Inv. 80790
111. AE ↓ 7,04 g., 29x28 mm,
surfrapare pe cls. B,Av/Rv.
Inv. 80791
112. AE ↓ 7,01 g., 25 mm.
Inv. 80792

113. AE ↓ 7,00 g., 28,5x26 mm.
Inv. 80793
114. AE ↓ 6,98 g., 26 mm,
surfrapare Av/Rv.
Inv. 80794
115. AE ↓ 6,85 g., 27x25 mm.
Inv. 80795
116. AE ↓ 6,63 g., 28x26,5 mm.
dublă frapă Rv.
Inv. 80796
117. AE ↓ 6,45 g., 25 mm.
Inv. 80797
118. AE ↓ 6,35 g., 27,5 mm,
dublă frapă Rv
Inv. 80798
119. AE ↓ 5,67 g., 26,5 mm.
Inv. 80799
120. AE ↓ 5,60 g., 25x22,5 mm.
Inv. 80800
121. AE ↓ 5,42 g., 27x24 mm.
Inv. 80801
122. AE ↓ 5,19 g., 26,5x22,5 mm.
Inv. 80802
123. AE ↓ 5,10 g., 29x24,5 mm,
surfrapare Rv/Av
Inv. 80803
- Constantin IX
- DOC, III, 2, p. 685, cls. D.
124. AE ↓ 11,69 g., 30x28 mm.
Inv. 80804
125. AE ↓ 10,96 g., 28,5x25,5mm.
Inv. 80805
126. AE ↓ 10,00 g., 27 mm.
Inv. 80806
127. AE ↓ 9,16 g., 29 mm.
Inv. 80807
128. AE ↓ 9,16 g., 30x27,5 mm,
surfrapare pe cls.C, Rv/Av.
Inv. 80808
129. AE ↓ 9,01 g., 27x25,5 mm,
dublă frapă Rv.
Inv. 80809
130. AE ↓ 8,62 g., 29,5x28 mm,
surfrapare Av/Rv.
Inv. 80810
131. AE ↓ 8,32 g., 29x26 mm,
Inv. 80811
132. AE ↓ 7,83 g., 26,5x25 mm.
Inv. 80812
133. AE ↓ 7,83 g., 27 mm.
Inv. 80813
134. AE ↓ 7,78 g., 29x23,5 mm.
Inv. 80814
135. AE ↓ 7,69 g., 27 mm.
Inv. 80815
136. AE ↓ 7,53 g., 23,5x21,5 mm.
Inv. 80816
137. AE ↓ 7,50 g., 32,5x30 mm,
surfrapare pe cls1, Rv/Av.
Inv. 80817
138. AE ↓ 6,27 g., 31,5 mm,
surfrapare pe cls C.
Inv. 80818
139. AE ↓ 6,12 g., 27,5x24 mm, turnată?
Inv. 80819

140. AE ↓ 4,53 g., 26,5x24 mm, turnată,
ruptă.
Inv. 80820
- Constantin X
- DOC, III, 2, p. 690, cls F.
141. AE ↓ 8,06 g., 28 mm, surfrapare
Inv. 80822
142. AE ↓ 6,93 g., 24,5 mm,
surfrapare pe cls D, Av/Rv.
Inv. 80821
- DOC III, 2, p. 774, cls1.
143. AE ↓ 7,66 g., 27x25,5 mm.
Inv. 80823
144. AE ↓ 7,13 g., 26 mm, surfrapare
Inv. 80824
145. AE ↓ 6,45 g., 28,5x27,5 mm,
surfrapare pe cls D, Av/Rv.
Inv. 80825
146. AE ↓ 6,10 g., 29x27,5 mm.
Inv. 80826
147. AE ↓ 5,85 g., 26x24,5 mm,
surfrapare.
Inv. 80827
148. AE ↓ 4,72 g., 28 mm,
surfrapare pe cls D, Av/Rv.
Inv. 80828
- DOC, III, 2, p. 777, cls.2.
149. AE ↓ 9,87 g., 27x24 mm.
Inv. 80829
150. AE ↓ 9,12 g., 24x23 mm.
Inv. 80830
151. AE ↓ 7,69 g., 28,5x26 mm
CP
152. AE ↓ 5,58 g., 28x25 mm.
Inv. 80831
- Roman IV
- DOC, III, 2, p. 796
153. AE ↓ 5,37 g., 26,5x25 mm,
turnată.
Inv. 80832
154. AE ↓ 4,41 g., 26,5 mm, turnată.
Inv. 80833
155. AE ↓ 3,81 g., 25,5x24,5 mm
turnată.
Inv. 80834
156. AE ↓ 3,13 g., 26x24 mm.
Inv. 80835
- DOC, III, 2, p. 692, cls G.
157. AE ↓ 10,27 g., 26,5 mm.
Inv. 80836
158. AE ↙ 7,89 g., 25,5 mm.
Inv. 80837
159. AE ↓ 7,34 g., 24 mm.
Inv. 80838
160. AE ↓ 7,14 g., 27,5x25 mm.
Inv. 80839
161. AE ↓ 6,05 g., 28x26,5 mm.
Inv. 80840
162. AE ↓ 5,13 g., 28x25,5 mm.
Inv. 80841
163. AE ↓ 5,10 g., 28x26 mm, turnată.
Inv. 80842

164. AE ↓ 4,46 g., 26x25 mm, turnată.
Inv. 80843
- Mihail VII
- DOC, III, 2, p. 818a
165. AE ↙ 6,69 g., 27x24,5 mm.
Inv. 80844
- DOC, III, 2, p. 819, b
166. AE ↙ 4,63 g., 25,5x24 mm,
turnată.
Inv. 80848
- DOC, III, 2, p. 818-819.
167. AE ↓ 3,65 g., 26 mm.
Inv. 80845
168. AE ↓ 2,86 g., 24,5x22,5 mm,
turnată.
Inv. 80847
169. AE ↓ 2,59 g., 22 mm, turnată.
Inv. 80846
170. AE ↙ 2,08 g., 21 mm, turnată.
Inv. 80849
- DOC, III, 2, p. 694, cls. H.
171. AE ↓ 5,16 g., 24,5 mm.
Inv. 80850
- Nicefor III
- DOC, III, 2, p. 831.
172. AE ↓ 6,22 g., 25x22 mm.
Inv. 80851
- DOC, III, 2, p. 696. cls I.
173. AE ↓ 5,69 g., 24 mm.
Inv. 80853
174. AE ↓ 2,55 g., 22 mm, turnată.
Inv. 80854
175. AE ↙ 1,91 g., 21 mm, turnată.
Inv. 80852
- Alexius I
- DOC, III, 2, p. 700, cls. J.
176. AE ↓ 7,20 g., 26 mm,
surfrapare pe cls D, Av/Rv.
Inv. 80855
177. AE ↓ 3,23 g., 21,5 mm
Inv. 80856
- DOC, III, 2, p. 702, cls. K.
178. AE ↓ 5,77 g., 24x21 mm.
Inv. 80857
179. AE ↓ 3,98 g., 29 mm., f.n.
180. Bill ↑ Stamenon, 3,81 g., 28,5 mm.
Adrianopolis/Philippopolis
Inv. 80174
- Manuel I
181. Bill ↓ Stamenon, 1,23g., 19x14,5mm.,
tăiată regulat.
Constantinopol, em. IV, var. C.
Inv. 80173
- Imitație latină modul mic, tip A
Constantinopol
182. Bill ↓ 2,00 g, tăiată
Inv. 79166
183. Bill ↓ 1,97g, tăiată
Inv. 79164
184. Bill ↓ 1,97 g, tăiată poligonal,
perforată.
Inv. 79167

185. Bill ↓ 1,68 g, 20,5x18 mm, tăiată.
Inv. 81383
186. Bill ↓ 1,31 g, 21x18,5 mm, tăiată.
Inv. 80178
187. Bill ↓ 1,09 g, tăiată
Inv. 79168
- Imitație latina modul mare tip D
Constantinopol
188. Bill ↓ 0,70 g., 15x13,5 mm.,
tăiată regulat,
f.n.
- Imitație latină modul mare tip N
Constantinopol
189. Bill ↓ 2,01 g, 20 mm, tăiată.
Inv. 80177
190. Bill ↓ 1,50 g, tăiată poligonal.
Inv. 79165
191. Bill ↓ 1,39, 14,5x12,5, tăiată,
f.n.
- Imitație latină modul mare tip P
Constantinopol
192. Bill ↓ 1,41 g., 19,5x18 mm, tăiată
pentagonal
Inv. 80175
- Imitație latină modul mare tip S
Constantinopol
193. Bill ↓ 1,88 g., 20,5x19 mm., tăiată
pentagonal.
Inv. 80176
- Imitație latină modul mare tip ?
Constantinopol
194. Bill ↓ 0,88, tăiată total, f.n.
195. Bill ↓ 0,80, tăiată total, f.n.
196. Bill ↓ 0,77, tăiată total, f.n.
197. Bill ↓ 0,67, tăiată total, f.n.
198. Bill ↓ 0,55, tăiată total, f.n.
199. Bill ↓ 0,50, tăiată total, f.n.
200. Bill ↓ 0,45, tăiată total, f.n.
- ISACCEA
- Nicefor III
201. AE ↓ 2,29 g., 21,5 mm, perforată,
turnată.
DOC, III, 2, p. 696, cls. I.
Inv. 78843
- Alexius I
202. AE Tetarteron ↓ 2,87 g, 19,5 mm
Thessalonica
CP
203. AE Tetarteron ↑ 2,71 g., 18x15 mm.
Thessalonica
Inv. 80935
204. AE Tetarteron ? 2,43 g, 19x16,5 mm
Thessalonica
Inv. 78943
205. AE Tetarteron ↓ 2,32 g, 29,5 mm
Thessalonica
CP
206. Bill Stamenon ↓ 4,49 g., 28,5 mm.
Constantinopol, em.IV
CA

207. Bill Stamenon ↓ 3,66 g, 25 mm
Constantinopol, em. IV
CP
Ioan II
208. AE ½ Tetarteron ↓ 1,89g, 16,5x14mm
Constantinopol
CA
209. AE ½ Tetarteron ↓ 1,92 g, 18 mm
Constantinopol
Inv. 78942
210. Bill Stamenon ↓ 3,05 g, 29,5 mm.
Constantinopol, em. II, var. B.
Inv. 78842
- Manuel I
211. Bill Stamenon ↓ 3,70g, 29x27,5
mm.
Constantinopol, em.I.
CA
212. Bill Stamenon ↓ 2,27g, 28x25,5
mm
Constantinopol, em. IV
CP
213. AE Tetarteron ↓ 2,97 g, 17 mm
Constantinopol
Inv. 78944
214. AE ½ tetarteron ↓ 1,24g, 16x15
mm.
CA
- Isaac II
215. Bill Stamenon ↓ 3,60g, 27,5x24,5mm
Constantinopol
Inv. 64458
- Imperiul Latin de Constantinopol
216. Bill ↓ 2,27 g., 23,5x21 mm.
Imitație modul mare tip C
Constantinopol
CA
217. Bill ↓ 2,04 g, 21,5x19,5 mm.
Imitație modul mare tip P
Constantinopol
Inv. 64457
- LANURILE**
- Vasile II – Constantin VIII
218. AE ↙ 9,80 g., 26x25 mm.
DOC, III, 2, p. 659, cls. A3, var. 24
CP
- MURIGHIOL - așezarea civilă
- Vasile II-Constantin VIII
219. AE ↓ 10,83 g., 28,5x26,5 mm.
DOC III, 2, p. 659, cls. A3, var. 24
CP
- Roman III
220. AE ↓ 13,98 g., 29,5x27 mm.
DOC, III, 2, p. 676, cls. B.
CP
- NUFĂRU**
- Vasile II-Constantin VIII
221. AE ↓ 8,29 g., 28x26 mm, perforată.
DOC, III, 2, p. 665/666, cls.A3, var. 39/40.
CP

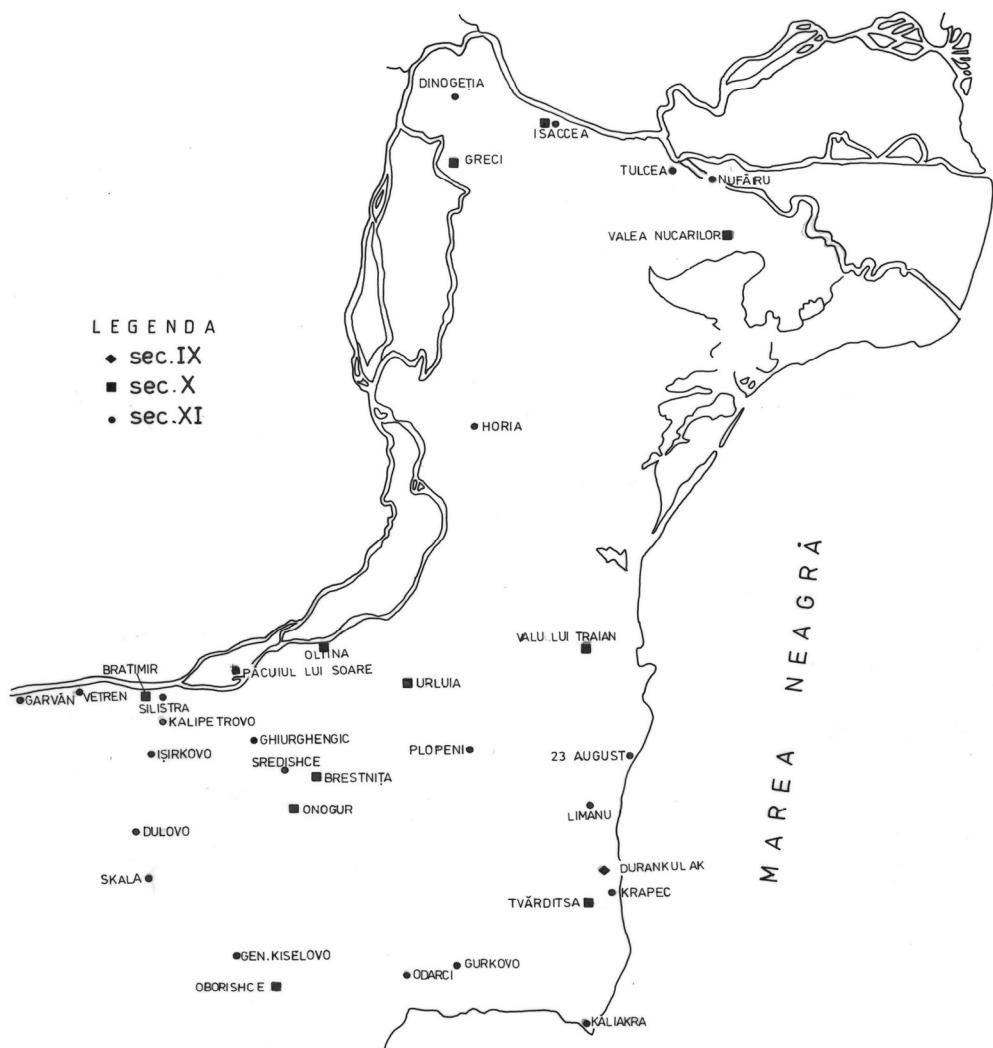
Mihail IV	Constantin VII și Zoe 227. AE ↓ DOC III, 2, p. 559, cls. 1 Constantinopol , 914-919
222. AE ↓ 6,92 g., 28,5x27,5 mm. perforată, surfrapare. DOC, 2, p. 681, cls.C. CP	228. AE ↓ DOC III, 2, p. 559, cls. 1 Constantinopol , 914-919
POIANA	Nicefor III
Vasile II-Constantin VIII	229. AE ↑ 5,25g,26,5x25 mm, surfrapare DOC III, 2, p. 831. CP
VALU LUI TRAIAN (SMA)	Ioan II
Roman III	230. Bill ↓ Constantinopol. em. II, var. B CA
224. AE ↓ 16,34 g., 34,5x32,5 mm. DOC, III, 2, p. 676, cls. B Inv. 78841	Isaac II
DOBROGEA - PASSIM	231. Bill Stamenon ↓, 2,31 g, 24x23 mm Constantinopol, var. C CP
Theophilus	Mihail VIII
225. Av. Solidus ↓ 2,76 g., 20 mm., fals placat cu aur DOC III, 1, p. 426-427, nr. 3d, Constantinopol, 830/31-840. Inv. 6150	232. Bill ? 1,13 g, 21x21,5 mm Thessalonica CP
Leon VI	
226. AE ↓ 8,35 g., 27 mm. DOC III, 2, p. 518, cls. 3 Constantinopol, 886-912	

BIBLIOGRAFIE

- CUSTUREA 1999 – G. Custurea, *Câteva cruci relicvar decoperite în Dobrogea*, Pontica 32 (1999), p. 303-304.
- CUSTUREA 2000 – G. Custurea, *Circulația monedei bizantine în Dobrogea (sec. IX-XI)*, Constanța, 2000.
- CUSTUREA 2003 – G. Custurea, *Monede bizantine descoperite la Nufărul*, Peuce s.n. 1(2003), p. 427-430.
- CUSTUREA 2007 – G. Custurea, *Monede bizantine descoperite recent în Dobrogea (sec. IX-XIII)*, Pontica 40 (2007), p. 629-640.
- CUSTUREA 2012 – G. Custurea, *Monede bizantine recent descoperite în Dobrogea (sec. VI-VII)*, Pontica 45 (2012), p. 617-635.
- CUSTUREA, PARASCHIV-TALMATACHI 2011 – G. Cusurea, C. Paraschiv-Talmaṭchi, *Small crosses from the Byzantine period discovered on the Danube-Pontic territory*, EBPB VI (2011), p. 135-148.
- CUSTUREA, TALMATACHI 2011 – G. Custurea, G. Talmaṭchi, *Repertoriul tezaurelor monetare din Dobrogea*, Constanța, 2011.
- CUSTUREA, VERTAN, TALMATACHI 1999 – G. Custurea, A. Vertan, G. Talmaṭchi, *Descoperiri monetare în Dobrogea (XIII)*, Pontica 32 (1999), p. 347-365.
- ISVORANU, VÎLCU 2010 – T. Isvoranu, A. Vîlcu, *Monede romane și bizantine descoperite la Halmyris*, Pontica 43 (2010), p. 407-423.
- IORDANOV 1979 – Iv. Iordanov, *Vizantijski falšivni zlatni moneti (VI-XI v.)*, Numizmatika 13 (1979), 4, p. 8-15.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 1992 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Cruci relicvar de tip bizantin descoperite în sudul Dobrogei*, Pontica 25 (1992), p. 349-354.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 1993 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Cronica descoperirilor monetare din județul Tulcea (V)*, Pontica 26 (1993), p. 263-271.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2000-2001 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Cronica descoperirilor monetare din județul Tulcea (VII)*, Pontica 33-34 (2000-2001), p. 659-678.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2001 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Istoria Dobrogei în perioada 969-1204. Contribuții arheologice și numismatice*, București, 2001.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2009 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Monede bizantine din sec. X-XIII, descoperite la Isaccea-Vicina, în campania arheologică din anul 2003*, Pontica 42 (2009), p. 621-651.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2010 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Monede bizantine descoperite în nordul Dobrogei: secolele X-XIV*, București, 2010.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2011 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Cronica descoperirilor monetare din județul Tulcea (sec. IX-XIII)*, Peuce s.n. 9 (2011), p. 513-522.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU 2012 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Cronica descoperirilor monetare din județul Tulcea (sec. IX-XIII)*, Peuce s.n. 10 (2012), p. 193-208.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU, PETAC 2003 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, V. Petac, *Monede bizantine din secolul XI descoperite la Isaccea*, Peuce s.n. 1(2003), p. 413-426.
- MĂNUCU-ADAMEȘTEANU, POHL 2006 – Gh. Mănucu-Adameșteanu, I. Pohl, *Un tezaur de folies anonimi clasa A2-A3, descoperit la Isaccea-Vicina, în campania arheologică din anul 2003*, Pontica 39 (2006), p. 435-459.
- OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU 2002 – E. Oberländer-Târnoveanu, *Notes on the beginnings of the Bulgarian Medieval Coinage*, AMV 3(2002), 1, p. 183-214.
- PANAITESCU 1983 – A. Panaitescu, *Un mormânt de epocă prefeudală de la Adamclisi*, Hierasus 5 (1983), p. 157-160.
- PARASCHIV-TALMATACHI, CUSTUREA 2012 – C. Paraschiv-Talmaṭchi, G. Custurea, *Clothing Accessories Ornaments found in Dobrudja*, Pontica 45 (2012), p. 345-360.

POENARU BORDEA, OCHEŞEANU, POPEEA 2004 – Gh. Poenaru Bordea, R. Ocheşeanu, Al. Popeea, *Monnaies byzantines du Musée de Constanța (Roumanie)*, Wetteren, 2004.

VERTAN, CUSTUREA 1992 – A. Vertan, G. Custurea, *Descoperiri monetare în Dobrogea (IX)*, Pontica 25 (1992), p. 381-398.

Tezaure monetare bizantine sec. IX-XI.

5

6

12

22

31

33

36

37

42

45

54

61

67

69

75

111

130

138

142

148

166

169

171

176

225

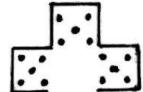
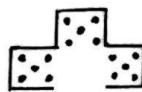
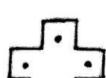
227

229

231

6

12

37

42